

Tokoni ke fakafuo 'a e kaha'u 'o ho'omou 'apiakó

Fakamatala fekau'aki mo e founa palani mo e līpooti 'a e 'apiakó

Tongan

Te ke lava 'o fakafuo 'a ho'omou 'apiakó ke hoko ko ha feitu'u 'e tupulaki ai 'a e fānaú mo e to'utupú, 'aki ho le'ó mo ho'o a'usiá.

Ko e hā 'oku mahu'inga ai ke palani mo līpooti 'a e 'apiakó?

E 'Oku fiema'u ke fengāue'aki 'a e ngaahi 'apiakó mo kimoutolu, honau komiunitií, ke palani atu ki he kaha'ú.

'Oku malava ai heni 'a e tokotaha kotoa pē, kau ai 'a e fānaú mo e to'utupú, ngaahi mātu'á, kāingá mo e ngaahi kupu meí he komiunitií, 'o fokotu'u 'a e ngaahi taumu'a ma'á e 'apiakó 'oku ho'ata meí ai 'a e ngaahi fiema'u 'a e fānaú ako kotoa pē mo tokonia kinautolu ke nau lavame'a ai.

'E tokoni homou le'ó ki he ngaahi 'apiakó ke fakahoko ai ha ngaahi fakalelei ke 'oatu ki he fānaú ako kotoa pē 'a e a'usia fakaako lelei tahá.

Ko e hā 'a e me'a kuo pau ke fakahoko 'e he ngaahi 'apiakó?

'Oku fiema'u ke fa'u 'e he ngaahi 'apiakó ha ngaahi palani lele-lōloa mo fakata'u 'o makatu'unga 'i he me'a 'oku nau fanongoa meiate kimoutolú pea mo e me'a 'oku fakahā ange 'i he'enua ngaahi fakamatala kuo tānakí ('o hangē ko e ngaahi fakamatala ki he ngaahi tu'unga lavame'á), 'a ia 'oku totonu ke fakamu'omu'á.

'Oku fiema'u atu ke fakakau 'i he ngaahi palani 'a e 'apiakó 'a e ngaahi kaveinga ke a'usia ai 'a e ngaahi taumu'a 'a e ngaahi poate akó. Kuo pau ke fakapapau'i 'e he ngaahi poate:

- › 'e malava 'a e tokotaha ako kotoa pē 'i he 'apiakó 'o a'usia 'enua tu'unga fakaako mā'olunga tahá
- › 'oku fakahoko 'e he 'apiakó 'a e ngaahi ngāue ke fakapapau'i 'oku ma'u ako 'a e fānaú akó
- › 'oku ngāue'aki 'e he 'apiakó 'a e fakamatala tu'unga lelei meí he ngāue sivi'ivi'í mo e aromatawai ke muimui'i mo sivi'i 'aki 'a e tu'unga fakalalakaka mo e lavame'a 'a e tokotaha akó
- › 'oku hoko 'a e 'apiakó ko ha feitu'u malu mo hao ki he mo'ui fakaesinó mo fakaelotó, fakapapau'i 'oku tauhi 'a e ngaahi totonu fakaetangata 'a e fānaú akó pea mo ngāue ki hono fakangata 'a e laulanú, faka'alumá, houtamakí mo e ngaahi founa kehe 'o e filifili mānakó
- › 'oku fakakau atu, mo fakalato 'e he 'apiakó 'a e ngaahi fiema'u 'a e fānaú ako 'oku kehe 'enua ngaahi fiema'u
- › 'oku ngāue atu 'a e 'apiakó ke ma'u ha ngaahi ola 'oku vahevahe tatau ma'á e fānaú ako Mauli
- › 'oku fakahoko 'e he 'apiakó ha ngaahi ngāue ke poupoua 'a e fānaú ako 'e ako'i 'i he lea fakafonua te reo Māori
- › 'oku fakahoko 'e he 'apiakó ha ngaahi ngāue fe'unga ke fakapapau'i 'oku fakakau 'i he ngaahi tu'utu'uni ngāue mo e ngaahi fakahoko ngāue 'a e 'apiakó 'a e tu'unga kehekehe 'o e ngaahi 'ulungaanga fakafonua 'i Nu'u Silá.

Ko e hā 'a e me'a 'oku totonu ke u 'amanaki atu ki ai mei homou 'apiakó?

'Oku totonu ke mou 'amanaki atu mei homou 'apiakó ke ne:

- › Fie talanoa mo koe fekau'aki mo e me'a 'oku ngāue lelei, me'a 'oku 'ikai ngāue lelei, pea mo e me'a 'oku mahu'inga ma'a ho'o tamá. 'E tokoni atu 'eni ki ho'omou 'apiakó ke fakakaukau'i ai pe ko e hā 'a 'enua ngaahi taumu'á.
- › Fakapapau'i 'oku ma'u 'e he fānaú ako mo e mātu'a kotoa pē 'a e tatau 'o 'enua ngaahi palani 'a ia 'oku tohi 'i ha founa 'e faingofua hano mahino'i (kuo pau ke pulusi 'eni 'i he 'initaneti).
- › Līpooti atu kiate koe 'i he ta'u takitaha ki he tu'unga 'o 'enua faifatongiá, 'o kau ai 'a e lelei 'oku nau fakahoko ki he fakalalakaka mo e tu'unga lelei 'a e mo'ui 'a e fānaú akó.

Te u ma'u mei fē ha fakamatala lahi ange?

Talanoa mo ho'omou 'apiakó ke 'ilo fekau'aki mo 'enua ngaahi founa fa'u palani.

Te ke toe lava foki 'o ma'u atu ha fakamatala lahi ange fekau'aki mo e ngaahi me'a kuo pau ke fakahoko 'e he ngaahi 'apiakó 'i he'enua palani mo e līpooti 'i he uepisaiti 'a e Ministry of Education (Potungāue Akó) 'aki ha'o hulu'i 'a e kouti QR pe 'i ha'o vakai ki he uepisaiti 'i laló.

<https://www.education.govt.nz/education-professionals/schools-year-0-13/administration-and-management/school-planning-and-reporting-framework>

